

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/145/2022
Identifikačné číslo spisu:	1113207104
Dátum vydania rozhodnutia:	28.05.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1113207104.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Centrálny depozitár cenných papierov SR, a.s., Ul. 29. Augusta 1/A, Bratislava, IČO: 31 338 976, proti žalovanému Mgr. U. P., narodený X. F. XXXX, M. O. X, V., o zaplatenie 76,38 eura, vedenom pôvodne na Okresnom súde Bratislava I (teraz Mestský súd Bratislava IV) pod sp. zn. 9C/67/2014, o dovolaní žalovaného (s ukončeným právnickým vzdelaním druhého stupňa) proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3Co/46/2020 z 27. mája 2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3Co/46/2020 z 27. mája 2021 z r u š u j e a vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Rozhodnutie súdu prvej inštancie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. konania 9C/67/2014-51 z 3. júla 2018 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“ alebo „rozsudok okresného súdu“) prvým výrokom zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 10 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, druhým výrokom žalobu vo zvyšku uplatneného nároku zamietol, tretím výrokom priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 74% a štvrtým výrokom rozhodol, že o výške trov konania rozhodne vyšší súdny úradník samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

2. Súd prvej inštancie rozsudok odôvodnil právne § 57, § 58 ods. 5 zákona č. 600/1992 Zb. o cenných papieroch v znení platnom a účinnom do 31. decembra 2001, § 99 ods. 1, § 99 ods. 8, § 104 ods. 1 § 105 ods. 5 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách v znení platnom a účinnom od 1. januára 2002 (ďalej len „zákon č. 566/2001 Z. z.“), § 261 ods. 6 písm. c) zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len „Obchodný zákonník“), § 101 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“). Súd prvej inštancie sa v prvom rade zamerail na právne posúdenie vzťahu žalobcu a žalovaného a dospel k záveru, že predmetný právny vzťah je občianskoprávnym vzťahom, a nie obchodnoprávnym vzťahom, keďže v prejednávanej veci ide o záväzkový vzťah medzi žalobcom - majiteľom účtu a žalovaným, ktorý účet spravuje. Neboli naplnené zákonné podmienky ustanovenia § 105 ods. 5 zákona č. 566/2001 Z. z., aby sa mohli na daný vzťah

aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka.

3. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalovaný sa stal majiteľom zaknihovaných cenných papierov kupónovou privatizáciou v roku 1993, v dôsledku čoho vznikla žalobcovi povinnosť zriadiť žalovanému ako majiteľovi cenných papierov účet majiteľa cenných papierov, ktorý bol najprv vedený bezplatne. Až na základe novely zákona č. 566/2001 Z. z. účinnéj od 1. mája 2007 zákonodarca zaviedol spoplatnené vedenie účtu majiteľa zaknihovaných cenných papierov, pričom odplata bola určená cenníkom žalobcu. V konaní bola úspešne vznesená námietka premlčania zo strany žalovaného, preto súd prvej inštancie právo žalobcu na zaplatenie poplatku za vedenie účtu za roky 2008 a 2009 považoval za premlčané a priznal žalobcovi nárok na náhradu za vedenie účtu majiteľa cenných papierov len za rok 2010 vo výške 10 eur.

Rozhodnutie odvolacieho súdu

4. O odvolaní žalovaného smerujúceho proti výroku I. a III. rozsudku súdu prvej inštancie rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 3Co/46/2020 z 27. mája 2021 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“ alebo „rozsudok krajského súdu“), v ktorom prvým výkonom rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. potvrdil a druhým výkonom nepriznal žalobcovi proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

5. V odôvodnení krajský súd konštatoval, že súd prvej inštancie v postačujúcej miere uviedol, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a argumenty strán, ktoré skutočnosti mal za preukázané a z ktorých vychádzal, pričom ozrejmil svoje úvahy pri hodnotení dôkazov a následne vyjadril ako vec posúdil po právnej stránke. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že záväzok medzi žalobcom a žalovaným vznikol ex lege, spravuje sa ustanoveniami Občianskeho zákonníka, avšak na rozdiel od súdu prvej inštancie záväzkový vzťah vyhodnotil ako spotrebiteľský s odvolaním sa na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 677/2017 z 10. novembra 2017.

6. Odvolací súd poukázal na skutočnosť, že žalovaný v konaní pred súdom prvej inštancie nespochybňoval, že sa stal majiteľom zaknihovaných cenných papierov ani existenciu povolenia žalobcu na výkon činnosti centrálného depozitára, v rámci ktorého bol žalobca oprávnený viesť účet majiteľa cenných papierov. Oprávnenie žalobcu žalovaný spochybnil až v odvolacom konaní, pričom odvolací súd takúto námietku vyhodnotil ako neprípustnú novotu v odvolacom konaní.

7. K stanoveniu ceny poskytnutej služby odvolací súd poukázal na vyjadrenie žalobcu z 18. decembra 2013 a konštatoval, že cena bola stanovená v súlade so zákonnými ustanoveniami a prevádzkovým poriadkom, ktorý je schválený Národnou bankou Slovenska a ktorý je dostupný na webovej stránke žalobcu. Zároveň poukázal na to, že žalovaný tieto tvrdenia žalobcu v konaní pred súdom prvej inštancie nerozporoval.

Dovolanie

8. Proti predmetnému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) navrhujúc rozsudky súdov oboch inštancií zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V dovolaní odvolaciemu súdu vytýkal, že námietku vznesenú v priebehu odvolacieho konania, že žalobca nemá činnosť „vedenie účtu majiteľa cenných papierov“ uvedenú v povolení na vznik a činnosť centrálného depozitára, vyhlásil krajský súd za neprípustnú novotu a s poukazom na § 366 CSP sa ňou nezaoberal. Prítom podľa názoru žalovaného ide o základnú skutočnosť predpokladajúcu oprávnenie žalobcu domáhať sa v spore zaplatenia predmetnej čiastky, ktorú mal žalobca v spore preukázať a súd prvej inštancie mal zisťovať skutkový stav, čo sa nestalo. V takom prípade malo byť v konaní vyhodnotené neunesenie dôkazného bremena na strane žalobcu. Dovolateľ uviedol, že túto námietku nemohol použiť v konaní pred súdom prvej inštancie, lebo sa o nej dozvedel až v odvolacom konaní z listiny predloženej žalobcom z 26. septembra 2018, ktorou sa

vyjadroval žalobca k odvolaniu žalovaného. Je podľa dovolateľa nespochybniteľné, že dovolateľom ešte v odvolacom konaní namietaná absencia povolenia žalobcu na vedenie účtu majiteľa cenných papierov, bola prostriedkom procesnej obrany, ktorým poukázal na vady konania pred súdom prvej inštancie, ktoré mali mať za následok zrušenie rozsudku súdu prvej inštancie

9. V dovolaní žalovaný poukázal na názor odvolacieho súdu (bod 18. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), podľa ktorého oprávnenie na vedenie účtu majiteľa cenných papierov za odplatu vyplýva z § 99 ods. 3 zákona č. 566/2001 Z. z., avšak podľa dovolateľa odvolací súd opomenul uviesť ktoré zákonné ustanovenie stanovuje, že okrem činností uvedených v povolení na vznik a činnosť centrálného depozitára, vykonáva žalobca za odplatu aj činnosti uvedené v zákone. V odvolacom konaní súd opomenul vziať do úvahy § 164 ods. 3 zákona č. 566/2001 Z. z., podľa ktorého vedie centrálny depozitár účet majiteľa zriadený podľa doterajších predpisov, ale neuvádza, že by ho viedol za odplatu.

10. Dovolateľ poukázal aj na nedostatok v rozhodnutí súdu prvej inštancie, ktorý mal postupovať v súlade s § 129 CSP, prípadne podľa § 138 CSP, a odstrániť nedostatok žaloby, ktorý žalovaný videl v tom, že žalobca v žalobe netvrdil podstatnú skutočnosť, a to, že má v predmete činnosti a aj v povolení na vykonávanie uvedenej činnosti, uvedenú aj činnosť - vedenie účtu majiteľa cenných papierov.

11. V otázke stanovenia výšky odplaty za vedenie účtu považoval dovolateľ argumentáciu odvolacieho súdu za nepresvedčivú, keďže súd neuviedol ustanovenia prevádzkového poriadku, ktoré žalobcu oprávňovali k stanoveniu výšky odplaty. Neuviedol zákonné ustanovenie, medzinárodnú zmluvu, či nariadenie vlády, ktoré by žalobcu splnomocňovalo, aby sám seba v prevádzkovom poriadku splnomocnil na stanovenie výšky odplaty za poskytovanie služby. Odvolací súd taktiež neuviedol zákonné ustanovenie, na ktoré sa odvolával v bode 20. rozsudku, v ktorom konštatoval, že žalobca pri stanovení výšky ceny poskytovanej služby vedenia účtu majiteľa cenných papierov postupoval v súlade so zákonnými ustanoveniami. Neuviedol ani zákonné ustanovenie, ktoré určovalo rozsah, v ktorom sa mohol žalobca pri stanovení ceny za poskytnuté služby pohybovať, ako to vyžaduje článok 13 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky.

12. Dovolateľ poukázal na konanie odvolacieho súdu, ktorým bolo porušené jeho právo na spravodlivý súdny proces tým, že prerokoval odvolanie bez nariadenia pojednávania v neprítomnosti dovolateľa. Dovolateľ predostrel názor, že § 385 ods. 1 CSP, ktorý takéto konanie odvolaciemu súdu umožňuje, je v rozpore s právom na verejné prerokovanie veci zakotveného v článku 48 ods. 2 Ústavy SR a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ak súd prvej inštancie nevykonal kľúčový dôkaz, odvolací súd bol povinný ho vykonať a za týmto účelom bol povinný nariadiť pojednávanie. Nenariadením pojednávania bolo žalovanému znemožnené namietat' zaujatosť sudcu odvolacieho senátu podľa § 52 a nasl. CSP. Dovolateľ poukázal na konanie odvolacieho súdu, ktorý bez nariadenia pojednávania vykonal dôkaz prevádzkovým poriadkom žalobcu, ktorý pred súdom prvej inštancie nebol vykonaný, keďže z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie záver z prevádzkového poriadku nevyplýva.

13. K dovolaniu sa vyjadril žalobca, ktorý uviedol, že dovolanie žalovaného považuje za neprípustné a žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odmietol. Uviedol, že žalovaný mal možnosť namietat' oprávnenosť poskytovania služieb už pred súdom prvej inštancie, skutočnosť, že centrálny depozitár vedie účty cenných papierov fyzickým a právnickým osobám je všeobecne známa od kupónovej privatizácie, preto okresný súd nemal dôvod zaoberať sa touto skutočnosťou. Zároveň uviedol, že vzťah medzi žalobcom a žalovaným nie je spotrebiteľským vzťahom, keďže nie je uzatvorený na základe spotrebiteľskej zmluvy. Podľa žalobcu je z dovolania zrejmé, že žalovaný nesúhlasí s právnym a skutkovým rozhodnutím vo veci, preto je potrebné dovolanie odmietnuť.

Posúdenie veci dovolacím súdom

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd SR“ alebo „NS SR“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP)

strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného spĺňa uvedené zákonné procesné podmienky.

15. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

16. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

17. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmatečnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

18. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

19. Dovolateľ v súvislosti s vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP odvolaciemu súdu vytýkal najmä nedostatky v odôvodnení spočívajúce v neuvedení zákonných ustanovení, z ktorých vychádzal, v nesprávnom procesnom postupe, nesprávnom vysporiadaní sa s novotou v konaní a v konaní súdu prvej inštancie, ktorý nezisťoval skutkový stav a nepostupoval v súlade s § 129 a § 138 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

20. V zmysle § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

21. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

22. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba

rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom odvolacom návrhu spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

23. Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku. Iba skutočnosť, že dovolatelia sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňujú, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti jeho rozhodnutia (I. ÚS 188/06).

24. Dovolací súd konštatuje, že v tomto spore bolo rozhodujúce posúdiť o aký druh sporu ide, teda či sa jedná o spor s ochranou slabšej strany alebo o civilný spor. Následne či boli na spor aplikované príslušné ustanovenia CSP zákonným spôsobom.

25. V čase rozhodovania súdom prvej inštancie (3.júla 2018) a odvolacieho súdu (27.mája 2021) bolo už známe uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 677/2017-25 z 10.novembra 2017 ako aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Obdo/42/2015, ktoré sa zaoberali právnou otázkou premĺčania v tej rovine, aby zodpovedali, ktorý hmotnoprávny právny predpis je potrebné aplikovať pri vznesenej námietke premĺčania. Ústavný súd SR akceptoval právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ aj „Najvyšší súd SR“), ktorý síce dosiaľ záväzne nezjednotil otázku premĺčania vo vzťahu k účtom vedeným žalobcom, avšak vo veci sp. zn. 1Obdo/42/2015 využil priestor obiter dictum v uznesení o odmietnutí dovolania podaného pre odňatie možnosti konať pred súdom, kde uviedol, že sa v týchto veciach jedná o (i) záväzok zo vzťahu majiteľa účtu a žalobcu a záväzok vzniknutý (ii) ex lege, a nie o záväzok zo vzťahu uvedenom v § 105 ods. 5 zákona o cenných papieroch. Keďže § 105 ods. 5 zákona o cenných papieroch presne určuje okruh vzťahov, ktoré sa subsidiárne podriaďujú Obchodnému zákonníku, nie je prípustné analogické použitie takéhoto odkazu na vzťahy, ktoré podmienky určené zákonom nespĺňajú. Pokiaľ neexistuje v osobitnom predpise pre určitý okruh vzťahov priamy odkaz na právny predpis (ako je to v § 105 zákona o cenných papieroch), je potrebné subsidiárne aplikovať všeobecný predpis občianskeho práva, teda výlučne Občiansky zákonník, pokiaľ nejde o relatívny obchod. Najvyšší súd v uvedenom uznesení tiež uviedol, že „z povahy záväzku“, ktorý nespĺňa podmienky relatívneho ani absolútneho obchodného záväzkového vzťahu podľa ust. § 261 ods. 1 až 3 resp. § 261 ods. 6 písm. c) Obchodného zákonníka, keďže nevznikol na základe zmluvy, ale zo zákona, ako aj z povahy žalovaného ako subjektu bez podnikateľského charakteru vyplýva, že na daný vzťah nemožno aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka.

26. Ústavný súd SR vo vyššie uvedenom rozhodnutí uzavrel, že pokiaľ neexistuje v osobitnom predpise pre určitý okruh vzťahov priamy odkaz na právny predpis (ako je to v ust. § 105 ZoCP), je potrebné subsidiárne aplikovať všeobecný predpis občianskeho práva, teda výlučne Občiansky zákonník. Subsidiarita osobitného predpisu obchodného práva je použiteľná len pre prípady priameho legislatívneho odkazu. Vzhľadom aj na uvedené Ústavný súd SR preto dospel k názoru, že ustanovenie § 105 ods. 5 zákona o cenných papieroch (bez ohľadu na intertemporalitu) neobmedzuje pôsobnosť Obchodného zákonníka, ale len uvádza (zvýrazňuje), kedy ide o obchodnoprávny vzťah. Aplikuje sa preto § 261 ods. 6 písm. c) Obchodného zákonníka (touto časťou zákona sa spravujú bez ohľadu na povahu účastníkov záväzkové vzťahy z burzových obchodov a ich sprostredkovania (§ 642) a ďalej z odplatných zmlúv týkajúcich sa cenných papierov), pretože ide o odplatnú zmluvu týkajúcu sa cenného papiera, aj keď vznikla pôvodne prevzatím investičných kupónov privatizácie. Ide však o spotrebiteľský vzťah, preto sa aplikuje Občiansky zákonník, a zároveň vyslovil, že by bolo potrebné vykonať kontrolu neprijateľných podmienok, vrátane zmeny vzťahu. V tomto je zahrnutá otázka kontinuity pozícií z kupónovej privatizácie a náhle zmeny cenníka v roku 2008. Z uvedených argumentov potom vyplynul záver o aplikácii trojročnej premĺčacej lehoty podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, ktorá je v okolnostiach

daných vecí jedným z akceptovateľných výkladov. Vzhľadom na uvedený záver je potrebné uvažovať o charaktere tohto sporu z hľadiska práva spotrebiteľa.

27. Aktuálne je známe i uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 99/2022 zo dňa 24. februára 2022 (s totožným účastníkom na strane žalobcu a obdobným predmetom sporu).

28. Podľa názoru dovolacieho súdu nevyriešená zostala procesná otázka a to či sa na daný spor aplikujú ustanovenia § 290 CSP a nasl. pre spory s ochranou slabšej strany alebo len všeobecné ustanovenia CSP, týkajúce sa civilných sporov.

29. Podľa § 149 CSP prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany sú najmä skutkové tvrdenia, popretie skutkových tvrdení protistrany, návrhy na vykonanie dôkazov, námietky k návrhom protistrany na vykonanie dôkazov a hmotnoprávne námietky. Dovolateľom vznesená námietka, že žalobca nepreukázal skutočnosti potrebné na to, aby bolo jeho žalobe vyhovené, je prostriedkom procesnej obrany - konkrétne hmotnoprávnou námietkou, ktorej podstata spočíva v tom, že z tvrdeného skutkového stavu nevyplýva v žalobe uplatnený nárok.

30. Podľa § 154 CSP prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany možno uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí.

31. K námietke dovolateľa, že súd prvej inštancie nezisťoval podstatnú skutočnosť pre spor, a to, či má žalobca povolenie vykonávať (napr. v rozhodnutí Úradu pre finančný trh, l. č. 68 súdneho spisu, resp. rozhodnutie Národnej banky Slovenskej republiky vydané podľa § 99 ods. 1 a 3 zákona č. 566/2001 Z. z.) uvedenú činnosť, teda či má zákonné oprávnenie na vedenie účtu majiteľa cenných papierov, dovolací súd konštatuje, že záver odvolacieho súdu o „nepripustnej novote“, správnejšie oneskoreným využitím prostriedku procesnej ochrany, nemožno považovať za súladný so zákonom, keďže vzťah žalobcu a dovolateľa možno považovať za spotrebiteľský (II. ÚS 677/2017), a podľa § 296 druhej vety CSP sa ustanovenia o sudcovskej koncentrácii konania a zákonnej koncentrácii konania nepoužijú na spotrebiteľský spor. K porušeniu procesného predpisu s ohľadom na charakter sporu s ochranou slabšej strany tak v konaní došlo. Súd prvej inštancie ako aj súd odvolací mohol vykonať dôkazy aj bez návrhu žalovaného, ak ide o spor s ochranou slabšej strany, v tomto prípade o spotrebiteľský spor.

32. Odvolací súd síce vzťah medzi žalobcom a žalovaným vyhodnotil a pomenoval ako spotrebiteľský, ale v odôvodnení rozsudku dostatočne nevysvetlil prečo je žaloba dôvodná. Nezistil, či žalobca poskytuje predmetné služby v súlade so zákonom, či mal v rozhodujúcom období (t. j. v roku 2010) povolenie/rozhodnutie na vykonávanie predmetnej činnosti - t. j. či je dôvodná dovolateľova namietaná absencia resp. existencia príslušného správneho rozhodnutia národného regulátora. Jedna vec je zákonné oprávnenie určitú činnosť vykonávať, druhou je forma a právny rámec realizácie oprávnenia, ktorými sa odvolací súd nezaoberal. Neprihliadol ani na skutočnosť, že spotrebiteľský vzťah vzniká až uzavretím zmluvy.

33. V odôvodnení rozsudkov absentuje zdôvodnenie týkajúce sa otázky určenia základného zákonného rámca žalobcom požadovanej odplaty za vedenie účtu majiteľa cenných papierov v rozhodujúcom čase (rok 2010), a tiež samotnej výšky odplaty za vedenie účtu majiteľa cenných papierov, pretože výška odplaty nie je v zákone č. 566/2001 Z. z. priamo stanovená. Odplata stanovená žalobcom podlieha regulácii Národnej banky Slovenska, tak ako činnosť iných finančných inštitúcií, ktoré majú oprávnenie podnikáť na regulovaných trhoch s cennými papiermi a na finančných trhoch (napr. banky) podľa § 103 zákona č. 566/2001 Z. z. prostredníctvom schválenia prevádzkového poriadku a jeho zmien. Žalobca výšku odplaty za poskytnutú službu (plnenie) stanovil cenníkom (nie zákonom, vyhláškou, ale interným predpisom, ktorý podlieha regulácii národnej autority), a nemá charakter vopred určeného správneho poplatku pretože nejde o platbu za služby štátu. Žalobca je podnikateľský subjekt, ktorý vykonáva určité činnosti na základe zákonného oprávnenia, po vydaní príslušného správneho rozhodnutia. Pokiaľ svoju podnikateľskú činnosť ponúka i fyzickým osobám/nepodnikateľom, musí pri nej rešpektovať právnu úpravu o ochrane spotrebiteľa.

34. V danom spore z obsahu súdneho spisu vyplýva, že medzi žalobcom a žalovaným nebola uzavretá zmluva. Úlohou odvolacieho súdu bude preto vysvetliť, či posudzovaný vzťah žalobca vs. žalovaný vznikol zo zákona, alebo zo zákona vzniklo len oprávnenie žalobcu podnikat' aj v oblasti vedenia účtov pre majiteľov zaknihovaných cenných papierov a aký charakter má vzťah žalobca vs. žalovaný, ak zmluvu neuzavreli. Rovnako potom z akého titulu žalobca vystavil daňový doklad - faktúru č. 1000003056 (l. č.22 súdneho spisu) za vedenie účtu majiteľa, kód CD - XX, keď z druhej vety čl. VI. bod 1 Cenníka žalobcu účinného od 1. januára 2010 (ktorý sa v čase rozhodnutia odvolacieho súdu nenachádzal v súdnom spise, odvolací súd sa s ním oboznámil len na internetovej stránke žalobcu v priebehu konania na odvolacom súde), vyplýva, kedy žalobca nemá oprávnenie fakturovať odplatu/cenu za vedenie účtu (ak je k poslednému dňu každého kalendárneho mesiaca v roku objem cenných papierov na účte menší ako 6 639 eur). Zároveň je potrebné sa zaoberať odpoveďou na otázku, že ak zákon o cenných papieroch nestanovil výšku odplaty (odmeny, protihodnoty za poskytnuté služby) za vedenie účtu majiteľa zaknihovaných cenných papierov priamo v zákone, či uplatnený žalobný nárok, aj bez uzavretia zmluvy so žalovaným, reflektuje dostatočne na právo dovolateľa ako spotrebiteľa a na jeho právnu ochranu. A tiež či bol čl. VI. Cenníka žalobcu, v znení účinnom v roku 2010, v súlade so zákonom 566/2001 Z. z. a prevádzkovým poriadkom žalobcu schváleným Národnou bankou Slovenska.

35. Na podklade uvedeného záveru potom možno vyvodíť i nutnosť aplikácie § 290 CSP a nasl. na daný spor, keďže sa jedná o spor s ochranou slabšej strany.

36. Podľa § 366 CSP prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

37. K námietke dovolateľa týkajúcej sa novôt v konaní (§366 CSP), dovolací súd uvádza, že prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany možno uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí (§ 154 CSP). Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak a/ sa týkajú procesných podmienok, b/ sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c/ má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo d/ ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie (§ 366 CSP). Pokiaľ žalovaný v odvolaní a v duplike poukazoval na nedostatok žalobcovej argumentácie a predloženia dôkazov vo vzťahu k činnosti a oprávneniu žalobcu na vedenie účtu majiteľa cenných papierov, tieto nemajú charakter novôt v odvolacom konaní, keďže žalovaný v podstate reagoval na obsah repliky žalobcu k odvolaniu a najmä na vady v konaní na súde prvej inštancie, preto mal odvolací súd na ne prihliadnuť a vyviesť sa s nimi.

38. K ďalšej dovolacej námietke, že odvolací súd neuviedol ustanovenia, podľa ktorých žalobca môže stanovovať výšku odplaty a rozsah v akom sa pri stanovení ceny môže pohybovať, dovolací súd konštatuje, že uvedená námietka je dôvodná a to aj s poukazom na vyššie uvedené závery dovolacieho súdu.

39. Ak žalovaný v dovolaní tvrdí, že odvolací súd porušil jeho práva tým, že prerokoval vec bez nariadenia pojednávania, hoci v odvolacom konaní vykonal dôkaz prevádzkovým poriadkom, ktorý v konaní pred súdom prvej inštancie nebol vykonaný, dovolací súd túto námietku vzhliadol ako dôvodnú. Po preskúmaní obsahu spisu je zrejmé, že odvolací súd si v bode 19. rozsudku, na ktorý pravdepodobne narážal dovolateľ, osvojil argumentáciu žalobcu z podania z 18. decembra 2013 (l. č. 25), že odplatu za vedenie účtu bol žalobca oprávnený stanoviť na základe prevádzkového poriadku, ktorý bol schválený Národnou bankou Slovenska a ktorý je pre strany sporu záväzný. Preto námietku dovolateľa, že

odvolací súd vykonal v konaní dôkaz v neprítomnosti žalovaného, považuje dovolací súd za opodstatnenú. Ak dovolateľ vytýkal odvolaciemu súdu, že nenariadil pojednávanie, možno konštatovať, že odvolací súd postupoval v rozpore so zákonom, keďže boli naplnené podmienky na nariadenie pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP.

40. Dovolaciemu súdu zostáva len konštatovať, že rozsudok odvolacieho súdu nespĺňa kritériá pre odôvodnenie rozhodnutia vyplývajúce z § 393 ods. 2 a 3 CSP a z § 220 ods. 2 a 3 CSP, preto ho považuje za nepreskúmateľný. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia tak možno považovať za nepresvedčivé.

41. Z vyššie uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd SR k záveru, že dovolanie podané podľa § 420 písm. f) CSP je dôvodné, preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP). Odvolací súd i súd prvej inštancie sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

42. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

43. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.